

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős-szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányboltokban.

A Földrajzi Társulat városunkban.

A magyar földrajzi társulat impozáns megjelenését csak most tudjuk eléggé értékelni, amikor már objektíve tudjuk méltatni a közénk hozott gondolatokat, s azokat a nemes törekvéseket, amelyekkel ez az előkelő társulat lelkesen, fáradhatatlanul dolgozik a speciális magyar kultúra továbbépítésén. Lelkesült szemléltői voltunk annak, hogy a földrajzi társulat törekvései a mi *fehérvári* kulturális életünkhöz hozzá tudtak férni s ezek a törekvések itt is lelkes támogatásra találtak. *Lóczy Lajos* dr., a társulat nagynevű elnöke gondolatgazdag beszéde, amellyel annyi elismeréssel adózott a mi történelmi és földrajzi hivatásunknak, arra sarkalt minket, hogy történelmi tradícióinkat megbecsülve földrajzi helyzetünkhöz és hivatásunkhoz méltóan kivégezzük a magunk részét abból a nemzetfejlesztési munkából, amelyet a földrajzi társaság annyi nemes intencióval megkezdett és ki akar terjeszteni az egész országra. Az ünnepélyek lefolyását különben részletesebben adjuk: belőle előttünk áll a földrajzi társulat kirándulásának reánk vonatkozó értéke.

A társulat mintegy 40 tagja szombaton d. n. 6 óra 19 perckor érkezett városunkba, amelynek pályaudvarán a város vezetősége ünnepies fogadtatást rendezett tisztelőikre. *Kerekes Lajos* dr. h. polgármester üdözölte a társulat tagjait, akiknek nevében *Lóczy Lajos* dr. elnök köszönte meg a fogadtatást. Ezután a város fellebörgözött utcáin keresztül a Magyar Király szállóba hajtottak a geográfusok, hol a program szerint ismerkedési est volt. Megjelent a város vezetősége *Széchenyi Viktor* gróf főispánnal, *Saára Gyula* dr. polgármesterrel élén és városunk előkelőiből számosan. A társulat tagjai kedélyes hangulatban a késő éjjeli órákig maradtak együtt.

A diszgyűlés vasárnap d. e. 10 órakor folyt le a Szent István teremben. Az emelvényen helyet foglaltak: *Lóczy Lajos* dr. egyetemi tanár, elnök, *Havassy Rezső* dr. akadémiai tag, alelnök, *Déchy Mór* akadémiai tag, alelnök, *Cholnoky Jenő* dr. főtitkár, továbbá *Széchenyi Viktor* gróf főispán, *Saára Gyula* dr. polgármester, *Bánó Jenő* dr. mexikói főkonzul, *Szűcs András* miniszteri osztálytanácsos, *Vértessy József*, a Vörösmarty-kör igazgatója stb.

A diszgyűlést *Széchenyi Viktor* gróf főispán mint a kultuszminiszter képviselője üdvözölte meleg szavakkal, fejtegetvén, hogy a Magyar Földrajzi Társulat eszközzeiben nem rendelkezik olyan világgraszáló szerep-

léssel mint a francia, angol, német nagy földrajzi társulatok, mindazonáltal szép kulturális hivatást tölt be és sok jó eredménnyel szolgálja nemes hivatását, a magyar föld megismertetését és megszeretetését.

Most *Lóczy* dr. elnök emelkedett szólásra. A széles látókörű s hazafias vonatkozású beszédnek váza a következő:

Társulatunk célul tűzte maga elé, hogy azoknak a magyar gazdasági s kulturai vívmányoknak képviselőit, amelyekkel a társulat rendelkezik, a haza művelődésének és gazdaságilag jelentős gócpontjain bemutatkozzék. Ezek a vándorgyűlések megtanítottak bennünket arra, hogy alföldi városaink milyen életerősök, milyen önállóak és művelődésben mennyire haladók.

Erősen és hűvél vágódunk ide Szent-István városába, a magyar nemzet ősi dicsőséges dinasztiájának koronázó és temetőző metropolisába. De elfogul a magyar ember lelke és fájdalommal telik el, hogy itt e város dicső emlékeit műemlékek nem hirdetik. Mohács után szabadságunkkal itt is minden elpusztult. De menekülők ezektől az emlékektől. Az őszi napfény derüljében tűnik fel előttünk a város környéke. Itt a Vértessalja, a Balaton, a Velenceitő: a magyar alföldnek legnagyobb öblében vagyunk. Itt újra felendül a kedvünk, hogy vidéki alföldi városaink révén, azok kulturális és gazdasági hivatás-terjesztése révén egy jobb jövő-hajnala derül ránk. Itt Virág Benedek és Vörösmarty Mihály városában olyan közvetlen emlékek-környeznek bennünket, amelyekhez újjászüléstünk gondolatai méltán fűződhetnek. Újjászüléstünknek eme egyik alföldi székhelyén, színmagyar szellemtől környezve merítsünk erőt és hangulatot a nemzeti újjászüléstünk javára szolgáló törekvéseinkhez.

Hej hányszor kellett már a magyar nemzetnek újjászülnie és újra erős hazát alapítania a maga földjén. Hogy el nem pusztultunk, azt jórészt nagyalföldi városainknak köszönjük. Ezek mint színmagyar parasztvárosok tömörülve kiállották a vést és tülelték a pusztulás korát, mialatt a csekély népességű falvainkat tömegesen sodorta el a mongol és a török, a német és a szláv áradat. Vidéki városaink, amelyek nem voltak magyar eredetűek, sokszor egycsapásra váltak le hazánk testéről s hódoltak be a szomszédoknak. A nagyalföldi városainkból a pusztulás után is főnixként nőtt fel újra a magyarság és hódította vissza a periferiákat.

Mert a nagy magyar alföld buza-termő rónaságán van a mi erőnk és ha valaki kétségbe vonná előttem azt, hogy Székesfehérvár nem tartozik többé az igazi alföldhöz, rámutatnék arra, hogy környékén terem a legacélosabb buza, hogy vásárain vannak a legüzesebb paripák és a leggyönyörűbb fajjalatok. Istenáldotta föld ez a szomszédos Veszprémmegyéének mezőföldjével együtt, a népe pedig józan és haladni vágyó, földműveléshez, állattenyésztéshez, kereskedelemhez ért.

Székesfehérvár vidékéhez különösen két nagy érdek és cél köti társaságunkat. Az egyik az alföld tanulmányozása, a másik az, hogy

Székesfehérvár az alföld tulajdonai kiszolgáltatásának mindig nevezetes gócpontja volt. Itt két országos nagy ut is keresztezte egymást s gazdasági, kereskedelmi szempontból ezek az utak nélkülözhetetlenek voltak. Az egyik a Balatonnak és Szombathelynek, a másik Mórnak és Győrnek ment. Ezek az utakon, északnyugat felől jött hozzánk a művelődés. A Dunamélték ekkor nem volt a hadászati és kereskedelmi érintkezések vonala.

A második főszempont, amelynek magyarázataként Székesfehérvárt geográfaiilag fontosnak kell tartanunk, az, hogy a Szávya környékén elterülő hegycsoport sikerült megállapítania a Balaton keletkezését. Ezek a hegyek a szabadtanyán, uhidai, polgárdúi emlékekkel, a Balaton tengelyének vonalába esnek. Ezek a hegyek egy ősi nagy hegység rögjei, töredékei. Ez az emelt két szempont okolta meg, hogy olyan szívesen jöjjünk az Arpádok városába.

A földrajz valamennyi tudomány között a legtöbb diszciplínán alapul, mert az anyaföld és az ember közötti vonatkozásokat vizsgálja. Egyenlő mértékben szól az észhez és a szívhez. Ez a tudomány az összehasonlítás terén működik. S a földrajz, a földismeret sok hasznát hajt a hazafias törekvéseknek is. Ha az ember távol van hazájától, akkor ismeri meg csak és szereti meg a hazai földet. En nem félek a kivándorlástól. A kivándorló nagy része hazajön és ebből lesz a legjobb magyar. Ismereteket hoznak magukkal és ezeket gyönyörűen bele tudjuk foglalni nemzeti haladásunkba.

Ha az ember bejárja a földet, látja, hogy az emberek nem is olyan nagyon különböznek egymástól. Az igények, a törekvések, az akaratok mindenütt ugyanazok, csak azok teljesítésében vannak eltérések. Ha az ember behelyezkedik a különböző népek helyzetébe, pl. a kínaiak, indiaiak helyzetébe, meg tudja érteni, hogy azok is civilizáltak. Az emberiség civilizációját nem annyira történelmi motívumok, mint a földrajzi motívumok adják meg. Az éghajlat a környezet az ő eszközeiben határozza meg azok törekvéseit, életfolyamát, hirtelkölséit. Ahol könnyű az emberek megélhetése, ott az emberek szellemi élete tele van derűs mitológiával. Indiában, a Csendes óceán partján, ahol az anyaföld bőven méri az áldást, más az emberek lelkiélete, mint az északi Jegestenger partján. Mi középeurópaiak, magyarok, ennek a két éghajlatnak egymásra hatásában osztozunk és ehhez idomulunk minden tekintetben. A mi általános művelődésünk eltekintve a mi harcainktól, hadászati életünktől, szintén természeti viszonyainban leledzik.

A földrajzilag jártas ember ismerheti csak meg, hogy most általános közlekedés van az emberek közt a kozmopolitizmus felé, ebből nem háramlik kár az emberiségre, csak mindenik nemzet őrizz meg az ő egyéni jellegét. Most már nem a fegyveres erők döntik el a nemzetek sorsát, hanem a műveltségüknek kölcsönös méretei. Finnországot egy időre talán leigazhatja az orosz önkény, de Finnország műveltség tekintetében sokkal magasabb fokon áll mint önkényes

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

EZELŐTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ.
Nagy választék ágy és asztalmelekből,
— fehér és színes barchetok stb. — Olcsó szabott árak.

Sövegjártó János

Mai lapunk 4 oldal.

00000534

ellenfele s ebben biztosítva van Finnország sorsa. Magyarországnak is nagy jövőt jósolhatunk, ha nemzeti művelődésében fejti ki energiáit s a vidéki színmagyar városokból indúl ki ez a specialis magyar művelődés. A két nyelvű Bpest erre nem annyira alkalmas. A magyar művelődést a mi földrajzi társulatunk arról az oldalról akarja emelni, amelyről a legközelebbiről lesz produktív. Epen ezért kérjük Székesfehérvár városától is a megértő támogatást.

Lelekselelkezés követte a beszédet, amely után üdvözlések következtek. A kereskedelmi miniszter nevében Szűts András, min. tanácsos, a földművelésügyi miniszterium nevében Déchy Mór dr., a meteorológiai intézet nevében Madarassy László, az erdélyi muzeum egyesület nevében Cholnoky Jenő dr., a magyar turista egyesület nevében Réthy Antal, a bpesti egyetemi sport-club nevében Déry József üdvözölte a társulatot. Zichy János gróf, Serényi Béla gróf, Hieronymi Károly miniszterek külön távirattal is atyai jóindulatról biztosították a társulatot, Széchenyi Béla koronaőr szintén távirati üdvözlést küldött.

Ezután Cholnoky Jenő dr. egyetemi tanár tartotta meg előadását az egyesület működéséről:

A mai vezetőség 5—6 évvel ezelőtt vette át a társulat vezetését s erre az időre esik a Balaton tudományos vizsgálata, amellyel a társulat olyan eredményt ért el, hogy külföldön is mintaszerűnek veszik. Mintegy 1200 ókori állatot fedeztek fel a Balatonvidék hegységeinek köveiből. A társulat tagjai 400-ról 1600-ra növekedtek. Az Alföldön Kecskeméten, a felföldön a Tatrán állomást létesítettek, ahonnan vizsgálják az éghajlat kihatásait gazdasági viszonyainkra. Zsef papot, jegyzőt, tanítóit nyertek meg, akik az egyes vidékekről adatokat gyűjtenek természeti viszonyaink gyökeres ismeretéhez s így nagy gazdasági hasznot hajtának az országnak. Szólott a földrajzi tudományok nagy hivatásáról. A földrajz emberiségnek a legnagyobb szolgálatot, tartalmazza az összes leslúrt tudományok ismeretét. Nekünk magyaroknak nagy szükségünk van rá, mert minden gazdasági földművelést meg kell előznie a földrajzi tudományok elterjedésének és népszerűsítésének. Meg kell ismernünk a népeket már csak azért is, hogy ismert ellenségekkel vehessük fel a fegyvert. Fejtegeti, hogy a földrajz gondos ismerete alkalmas arra is, hogy egy magasabb, megértőbb erkölcsi világnézetet alakítsunk ki magunkban.

Mészáros Gyula dr. a magyarok őshazájáról értekezett. A régi „Nagy-Magyarország” földjén járt s kereste a magyarok nyomait. A „Nagy-Magyarország” magyarjai beolvadtak a baskir nép testébe s ezek is kivesszőben vannak.

Előadásához hozzászólottak Lóczy dr. Schmiédi Rajmund helybeli tanár és Princz Gyula dr. Lóczy dr. ellentétbe helyezkedett Vámbéry felfogásával s azt vitatta, hogy a magyar faj őseredetét a turáni népek között kell keresnünk.

Az elnök 12 órakor zárta be a diszülést, azután a társulat tagjai a Polgári Dalkör zászlaja alatt a Vörösmarty-szoborhoz vonultak, hol a Polgári Dalkör éneke után Havass Rezső dr. alelnök a következő szép koncepciójú koszorúzós beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt közönség!

Ki tagadhatná, hogy a a magyar nemzetnek számos szép és nemes erénye mellett gyengéi is vannak. Nincs mit csodálkozni rajta, mert amint nincs ember hiba nélkül: a népek, a nemzetek élete sem lehet tökéletes. Szomoruan kell elismernünk, hogy nemzetünk nagy tömegének egyik gyengéje: a kishitűség, az önbizalomnak a hiánya, a nagy nemzeti eszmékről és célokról való lemondás.

A kis balkán nemzetek egymásután függetlenekké lesznek, sőt a cseppnyi Montenegró is királysággá emelkedett már: csak az Árpádok, az Anjouk, a Hunyadiak nemzete áll némán s hatalomra, nagyságra, dicsőségre vágyakozni nem mer.

Hogyan, csak álom lenne az, hogy Kálmán

királyunk lenyújtotta karját a tengerig, hogy Nagy Lajos alatt tizenhatsz ország tartozott a magyar király hatalmi körébe, hogy Hollós Mátyás Magyarországot Európa leggazdagabb és legerősebb államává tette s a dacos Bécs is meghódolt előtte!

Nem volt álom! Nagymagyarország létezett és léteznie kell újból.

Mi magyar geografusok mondjuk ezt, kik hivatásunknál fogva a legjobban ismerjük a hazánk földjét, népet s a nemzetünkben rejlő őserőt. De mi nemcsak hazánkat, hanem a külföldet is ismerjük s büszkén állíthatjuk, hogy a magyar nemzet gazdasági és szellemi törekvésekben Európára nem egy nemzetnek föltötte áll, sőt a nyugateurópai kulturálmok sorában is méltó helyet foglal el. A magyar nemzetnek történeti múltjánál, számbeli erejénél, tehetségénél, szívósságánál fogva megvannak a feltételei ahhoz, hogy ismét azzá legyen a mi volt: hatalmas és gazdag nemzet, amelynek Európa keletének és nyugatának küszöbén fontos missziót kell betöltenie.

Félre tehát a kishitűséggel! A féltékenek a kételkedők ide jöjjenek Szent István városába, ahol minden rög egykori nagyságunkra emlékeztet, a hol a szello is régi dicsőségünkről susog!

Ide jöjjenek Vörösmarty Mihály szobrához. Amint szemlélő szembe állunk itt az ő ércalakjával, szinte halljuk az ő szavátat:

„Még jönni kell, még jönni fog,

Egy jobb kor, mely után

Buzgó imádság epedez

Százezrek ajakán.”

Bordalában bátorítólá mondja:

„Nincs veszve bármi sors alatt,

Ki el nem csüggedett.”

Majd Jóslatában a jövő képet mutatja meg:

„Mert még neked virulnod kell ó hon,

Ragyogva hírből büszkén, szabadon.”

Vörösmarty szelleme a magyar lélek tökéletessége. Bátor és önértetes. Még a királynak is nyíltan megmondandó:

„Addig éljen míg a honnak áll!” Szívéhez öleli a népet s Hónszereketében figyelmeztetöl írja:

„S nemcsak dicsőké a haza:

A munkás, pór, szegény,

Bár észrevétlenül, dolgozik

A hon területén.”

Találalon mondja Vértessy József a Vörösmarty-kör érdemes igazgatója, hogy Vörösmarty e kijelentésében költőink közül legelőször és legszebben hirdette a magyar testvériség és egyenlőség tanát. Tette, erős akaratú végzett munkára Vörösmarty imig buzdítja nemzetét:

„Szép vagy ó hon, bér, völgy változnak

gazdag öledben.

Téridet országos négy folyam árja szegi:

Am természetől mind ez lelketlen ajándék:

Naggyá csak fiaid szent akarátja tehet.”

Székesfehérvárnak s e szobornak a magyar nemzet bucsujáró helyének kell lenni. Itt merítsen minden magyar ember lelkesedést s nagy tettekhez ihletet.

Mi magyar geografusok is azért zárando-koltunk ide, hogy eme dicsőségtől megszentelt helyen, Vörösmarty Mihály szobránál, erőt és lelkesedést nyerve munkánkhoz, dolgozzunk hazánkért — hiven és rendületlenül!

Vörösmarty Mihály!

Midőn a Magyar Földrajzi Társaság részéről halhatatlan szellemnek hálás kegyelettel s rajongó tisztelettel és szeretettel nyújtjuk át e koszorút, fogadalmat teszünk, hogy követni fogjuk intelmeidet, tanácsaidat, buzdításaidat, bizván egy szöb jövőben, amelyben bekövetkezend a te jóslatod:

„S a nemzet Isten képe lesz,

Nemes, nagy és dicső;

Hatalma, üdve és neve

Az éggel mérkező.”

Úgy legyen! — és legyen mindörökké áldott emléked!

Déli 1 órakor a város fényes bankettet adott a vendégek tiszteletére a Magyar Királyban. Az ebéden részt vettek:

Bánó Jenő, Batty Zsigmond dr., Bierbauer Viktor dr., Bilkei Ferenc, Bokor Attila, Borján Ferenc, Czapáry László dr., Csaszny Margit, Csernó Géza, Cholnoky Jenő dr., Csöppenszky Mihály dr., Deszner Aladár, Déchy Mór dr., Déry József, Diebala György, Farkas Sándor, Fittler Béla, Gonda Béla, Györke Margit dr., Halász Gyula, Harnos Eleonóra, Havass Rezső dr., Karl István, Kalneckert Viktor dr., Kapossy Endre dr., Kelemen Gyula, Kelemen Béla, Kerekes Lajos dr., Kékessy László, Kisteleky Károly dr., Kovács A Sándor, Kogutovitz Károly dr., Kormos Tivadar, Krausz Zsigmond dr., Krécsy Béla dr., Kuthy József dr., Laczko Dezső, Lasz Samu dr., Lóczy Lajos dr., Madarassy László, Matskássy Rózsa, Marossy Arnold, Massány Ernő, Massány Ernőné, Mészáros Gyula dr., Meister Jakob, Nánessy János, Meiszer Mária dr., Palkovits József, Pék János, Piukovits Ödön, Péterffy Zsigmond, Pitter Tivadar, Princz Gyula dr., Princz Gyulané, Polgár Iván dr., Révy Ferenc dr., Réthy Antal, Saára Gyula dr., Sága Lajos, Schlamadinger Jenő dr., Schmiéd Antal, Schmiéd Rajmund, Schvalm Amadé, Spigl Adolf, Strömpl Gábor dr., Steiner Lajos, Széchenyi Viktor gróf, Szűts András, Trummer Sándor, Tóth Arthur, Tunner Károly dr., Turján József, Várady Károly dr., Vértessy József, Vértessy Géza dr., Vértessy József, Vértessy Józsefné, Vértessy Matild, Vignyázó Imre, Vignyázó János dr., Wertheim Pál, Winkler Nándor, Zalai Mihály, Zalán István dr., Zavaros Atadár, Zombory Ida dr.

Felköszöntőt mondottak: Saára Gyula dr. polgármester a társulat veze-őségére, Lóczy Lajos dr. a főispánra és a városra, továbbá Havass Rezső dr., Déchy Mór dr., Bilkei Ferenc, Zalai Mihály és Cholnoky Jenő dr.

D. u. 3 órakor szakülés következett a Vörösmarty-körben, tisztán tudományos kérdésekről. Előadásokat tartottak Marossy Arnold Székesfehérvár lakosságának kialakulásáról, Réthy Antal a fejérmegyei földrendések első megfigyeléséről, Steiner Lajos és Massány Ernő. A két értékes helyi vonatkozású előadást közölni fogjuk.

A földrajzi ismeretek terjesztésére népszerű előadásról is gondoskodott a társaság. Princz Gyula dr., a neves ársiai utazó este 7 órakor ársiai utazásáról tartott élvezetes előadást vetített képek mellett. A Sz. István teremben, a termet egészen megtöltő hallgatóság előtt. Az előadás után a társulat vezetősége hivatalos volt a főispán asztalához.

A társulat tagjai sok jó emléket hagyva maguk után hétfőn reggel városunkból a Balatonra utaztak.

Özv. Zichy Jánosné grófné.

Hosszu szenvedés, kinzó gyötörődés után nemította a halál egy nemes, nagy szív dobogását. Egy igazi nemes egyéniség szállt el közülünk, a mely nagy volt mint anya, nagy volt mint keresztény nő. A kik megsiratják az őszinte szívből fakadt fájdalom könyveivel siratják. Igazuk van. Gyermekeit úgy szerette, mint nagyon kevesen. S a szegények, a kicsinyek, sósok ezérből álló sokasága tudni, érezni fogja, hogy a jöltevésnek, a mások bajával törődő gyengédségnek jótékony anygala szállott el az Ur. trónja elé, hogy elvegye jutalmát egy hosszú áldásteljes életnek. Ez volt az élettörténete itt a földön, ezért jutalmazza meg a jóságos Isten a csillagokon túl.

Pártolt minden nemes intézményt, a kath. közügyek, köztük a kath. sajtó is gyengéd figyelmeessége tárgyát képezte.

Zichy Jánosné grófné, született Redern Mária grófné, Darmstadtban, Németország-

ban, született. Atyja Redern Henrik gróf porosz diplomata, szentpétervári nagykövet volt. Anyja Odeschalchi Viktoria grófnő, a b. e. Zichy Jenő gróf özvegye. Mikor Magyarországra került, a kisebbek jósa-gos szívéért, a vele egyrangúak rendkívüli szellemességéért csodálták. Nagy tudása, széles látóköre s mindenekfelett kedves, szellemes előadása a társaság központjává tették.

A grófné több év óta gyengélkedik. A téli hónapokat már évek óta a délvíde-ken töltötte. Május havában fiának, Zichy Gyula gróf pécsi püspöknek látogatására Pécsre utazott, a hol oly súlyosan meg-betegedett, hogy élete azóta lassu utazás a halál felé. Tegnap éjjel annyira gyenge lett, hogy az utolsó órákat érezte köze-ledni. Felvette a haldoklók szentségeit. Fia, Zichy János gróf kultuszminister az éj folyamán megérkezett a nagybeteg ha-lalos agyához, mellette voltak még Zichy Gyula gróf pécsi püspök és leányai, Vik-toria és Lujza grófnők. Negyedik gyermeke Zichy Henrik gróf ez idő szerint Schweiz-ban tartózkodik. A halál tegnap d. e. fél 11 óraker következett be.

Az elhunyt grófné a néhai Erzsébet királyné palotahölgye és csillagkeresztes hölgy volt. Szerdán Pécsen beszentelik a halottat, azután Abán keresztül Nagylángra szállítják, a hol a temetés csütörtökön d. e. 11 óraker lesz. A gyászszertartást — a mint halljuk — Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök végzi.

UJDONSÁGOK.

— **Bérmálás.** Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök vasárnap d. e. osztotta ki a bérmálási szentséget Budakeszin. A megyé-püspök Budapestről reggel 8 óraker érke-zett Budakeszire, a hol a község határában az előjáróság fogadta. Bandériummal vonult a plébániához, a hol egy kis iskolásleány üdvözölte. 9 óraker a megyéspüspök szent-beszédet mondott, a mely után Müller József letette a plébánosi esküt s a megyé-püspök bevetette őt új állásába. Ezután a megyéspüspök körülbelül 600 bérmálandót bérmált meg. A szertartás után a különböző küldöttségeket fogadta a főpásztor s Müller József plébános diszbedje után visszatért székvárosába.

Október 2-án Zsámbékon bérmál a megyéspüspök.

— **Kanonoki beiktatás.** Tamás Vilmos felsővárosi esperes plébános és Herbszt József per-báli plébános a legutóbb kinevezett címzetes kanonokok ma d. e. tették le a kanonoki esküt, a mely után új méltóságukba beiktattattak.

— **A király kitüntettjei.** ÖtFelsőge 80-dik születése napján Grünfeld Jakab nagybirtokost a vaskorona renddel tüntette ki, özv. Gebhard Ignácét, Molnár Bélánét és özv. Halm Jakabét pedig a koronás arany érdemkereszttel díszítette fel. A kitüntetések ünnepélyes átadása a jövő héten történik meg és pedig Grünfeld Jakab a vármegye hétfői közgyűlésén, a három kitüntetett hölgyé pedig a városház nagytermében, a hol meghívott vendégek jelenlétében a főispán adja át a királyi kitüntéseket.

— **Új doktor.** Pap, Miklós zongora művész, városunk szülőtte, a kinek hasznos tehetségét annyiszor volt már alkalmunk dicsérni, tegnap délelőlt a budapesti tudomány egyetem az állam-tudományok tudorává avatott. A kiváló mű-vész, a ki nemcsak a művészet, hanem a tu-

dományok mezején is kiváló tehetség, őszintén üdvözöljük.

— **Adomány.** Komáromy Károly apátkano-nok a ker. szoc. építómunkás csoportnak 20 koro-nát adományozott.

— **Az Öltáregyesület** rendes havi szent miséjét vasárnap reggel 8 óraker tartja meg a szemináriumi templomban.

— **Jegyzők gyűlése.** Ma d. e. 10 óraker rendkívüli közgyűlést tartottak a fejemegyei jegyzők Szabó Sándor elnökletével. Megejtették a tisztújításokat is. A tisztviselői karban új ta-gok: Kovács Béla knyeki jegyzőt pénztárnokká választották választmányi tagok lettek: Brandt János, Szabó Ernő, Andocsy Ferenc, Rózsás Jenő, Kornis István, Varjas Elemér, Vörösmaty Mihály, Sipos András és Szabó István.

— **Halálozás.** Fister János, v. biz. tag 52 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma d. u. 4 óraker volt az Öreg-utcá-ból. Egyeneslelkű, sokimondó ember volt, a mi sok tisztelőt, de sok ellenséget is szerzett neki.

— **Jegyzőválasztás.** Iró Bálint nádasdládányi h. jegyzőt a pestmegyei Tass községben jegy-zővé választották.

— **Sport.** A vasárnapi sportverseny ered-ménye a következő. Sikfutásban elsők lettek: Petrás Béla (60 m.) Vida J. (200 m.) Nagy György (300 yard), Hurbán Sándor (1600 m.) Távyaloglásban Major Mihály, Geregyetásban, diszkoszvetésben, súlydobásban, Fehér L. Suly-emelésben, Szombár J. A stafétafutásban Sz. T. K. A csapata (100 m.) Sz. K. E. (800 m.)

— **Halálozás.** Im Antal, cséri tanító 31 éves korában elhalálozott.

— **Házasság kaució nélkül.** A hadvezetőség legutóbb olyan rendeletet adott ki, amely méltán kelt nemcsak örömet, de bizonyos mértékű bá-mulatot is szabadelvűségével. A hadvezetéség liberálizmusa egyelőre még nem korlátlan, sőt nagyon is szűk határok között mozog, amennyi-ben a nők társadalmának egyetlen osztályát, ne-vezetesen a *tanárnőket* és *tanítónőket* részesíti abban a kegyben, hogy katonatiszt férjet szerez-hessenek horribilis váltságdíj nélkül. Sőt még egy megszorított tesz a hadvezetéség, vagyis azt, hogy a katonatisztek csak oly tanítónőket és ta-nárnőket vehetnek feleségül kaució nélkül, akik-nek *kétszer koronától háromszor koronáig ter-jedő fizetésük* van. Amiből bővebb magyarázat nélkül is kitűnik a hadvezetéség ötlete, hogy t. i. a tőke helyett ezental a munkát is hajlandó biz-tosítésként elfogadni.

— **Kerékpárverseny.** A Székesfehérvári Ke-rékpár Egyesület f. hó 25-én délután tartotta 50 km. országúti bajnoki versenyt a budai ország-uton. Számos induló közül első lett Hirtling Fe-renc (multévi bajnok) 2 óra, 10 perc, 40 másod-perc alatt, második: Lencsés Vilmos 2 óra, 12 perc, 38 másodperc, harmadik: Gréger Ferenc 2 óra, 18 perc, 5 másodperc. A többi induló kerékpárhiba miatt egy negyed órán túl értek a a starthoz.

— **Borzalmas szerencsétlenség** történt Bat-hány Lajos gróf polgárdi költőrő telepén. A munkások a körtegeben robbantást akartak eszkö-zölni, a robbanás azonban egy jó ideig késett. Farádi János 20 éves urhidai munkás beigazitani akarta a kanócot, ekkor azonban hirtelen meg-történt a robbanás s a szétvetődő kővek borzai-masan összeroncsolták Farádi testét. Néhány per-cig tartó szenvedés után meghalt. A vizsgálat megindult.

20 fillér egy nagy doboz **Fernolend-**féle világhírű cipőkróm. — Leg-jobb denaturált spiritusz literje 52 fillér. — **Gumisarkok**, melyek a járást biztosítják és kelleme-sé teszik, továbbá cipőfűző különlegességek, matracba való löszőr, afrik és tengerifű, stb. legolcsób-ban kaphatók **LANGRAF GABOR ÉS FIA** gépszijs és borkereskedésben Jókai-utca 8.

— **Rövid hírek.**
Napszámosság botránya. A rendőrség írja: Rákos János és Szász László helybeli napszá-

mosok folyó hó 24-én délben a Hálteren részaga-llapotukban összeverekedtek, ami által botrányt és népcsődületet okoztak. A rendőrség Rákos Ja-nost 7 napi, Szász Lászlót pedig 4 napi elzá-rásra ítélte.

Egy csavargó és részeg hölgy. Tóth Sára lovasberényi illetőségű csavargó nő, aki a város területéről ki van tiltva, folyó hó 25-én a rendő-rség a városban részegen találta. A rendőrség 8 napi elzárásra ítélte. Az ítélet tulajdonképen összevont ítélet. Három napot azért sóztak rá mert a városba honnát ki volt tiltva újból vissza-tért, 3 napot pedig botrányos viselkedéseért kapott.

Bognár Ferenc fuvaros a budai-uton rő-segességében botrányt okozott. A rendőrség 20 korona pénzbüntetésre ítélte.

Tíz volt Iszkaszentgyörgy községben folyó hó 23-án legégett Grünfeld Adolf háza, illetőleg csak annak tetőzete. Sikertül oltási művellettel magát a házat megmentették.

Asszonyok. Rozmann Ferenc sárosi asz-talosmester a községi szülész nő házban lakik. Rozmanné és a szülész, valószínűleg nyel-y-bottlás következtében összeeszkettek, sőt össze is verkedtek. A verkedésben kölcsönösen annyira vitték, hogy Rozmannék egyik fülére megsikított. Az ügy törvényszék elé kerül.

Az aranyóra sorsa. Jáncsy János duna-pentelei korcsmáros aranyórája, aranylánc, két pompás aranygyűrűje eltűnt. A csendőrök meg-ejtették a nyomozást és kiderült, hogy a család-lány, Sallai Lina a ludas. Feljelentették.

Nem a Pallag-féle korcsmában történt az a bicskaművelet, amelyet a napokban megir-tunk. A rendőrség tévesen jelezte nekünk a bicskázás helyszínét. Helyreigazítottuk.

— **Közgyűlés a városnál.** Székesfehérvár szab. kir. város e hó 29-én rendes havi közgyű-lést tart, melynek tárgysorozata a következő: A polgármester augusztus havi jelentése. — Ta-nácsai javaslat a Petőfi utcában hiányzó utcabu-rokoltnak 2300 K. költség keretén belül leendő kiegészítése iránt. — Dr. Palánaszky Miklós volt kerületi orvos köszönetet mond a kegydíjért, egyúttal a törvényhatóság bizottsági tagságáról lemond. — A tanács javasolja a városi rendőrök, szolgák, tűzoltók részére a nagy drágaságra te-kintettel 15 % drágasági pótlékra az 1911. évi költségvetésbe felvételét, ha pedig az ideí költségvetési fedezetek lehetővé teszik, az időre is kiutalását. — Ugyanaz az iskolaszék véleményé-vel ellentétben nem látja szükségesnek az elömi iskolai értesítők kinyomatását, ami a költ-ségvetést 509 koronával terhelné. — Ugyanaz bejelenti tudomásulvétel végett, hogy a szed-reskerti új kertész-ház építését Péntes Im-rének, mint a legolcsóbb ajánlattevőnek adta vá-ltlatba 7995 K 98 fillérért. — Ugyanaz bejelenti hogy ifju Liebhart János műszaki segéd no-venber 1 én a város szolgálatából kilépt. A pol-gármester az állás betöltése iránt intézkedett. — Ugyanaz javasolja Trompeter Simon osztrák ál-lampolgár helybeli lakosnak a magyar állampol-gárság elnyerése esetére a város községi köte-lékébe felvételét. — Ugyanaz helyesli Versce fel-irátát a borkivétel kedvezményezése, a borterme-lőket főlöleslegesen terhelő bornyilvántartás eltörlése, a bor fogyasztási adó eltörlése iránti felirátát. — Csóri Mihály kapusnak a nyugdíj felügyelő bi-zottság évi 800 K. nyugdíjat, a tanács 42 évi szolgálatára tekintettel 60 K. évi kegydíjat javas-sol. — Kiadóhivatali jelentése Pető Miksa telké-ből 58 □-ölnök ingyenesen a Kigyóközhöz caa-tolása s ezzel kapcsolatban a falkerítésnek a vá-ros terhére 1500 K. költséggel beljebb helyezése tárgyában hozott 276/6207 sz. határozat meghir-detéséről. — A tanács javasolja a vadmezel bér-földeknek 66 hold kivételével. 12 évre, 66 hold-nak a vízvezetési védőterület biztosítása, végett 1 évre, a Szent János dűlőbeli bérföldeknek 23 hold kivételével 12 évre haszonbérbe adását, 23 holdnak pedig marhacsapásul kihagyását. — Polgármester javasolja, hogy az utkaparók havi 64 kor., egyik utfelügyelő fizetése havi 80 kor., a másiké havi 72 koronára felemeltesék. — A városi tanács javasolja, hogy Bierbauer Viktor dr. tisztifőorvos kérelméhez képest 800 kor. segélyvel az Erlich-féle vérgyógyító szer tanulmányozására Frankfurtba küldessék. — Ugyanaz javasolja,

Intézetí fehérméü fink és leányok részére nagy választékban, harisnyák, keztük, kötények és lakolatáskák, schiffonok, valódi rumburgi és creasz vásznak, asztalterítők, törülközők és paplanok.

Olcso, szolid, szabott árák.

Egyedüli raktár Kobrak cipőkben, férfi, női és gyermekeipőkben, továbbá vadász és sportcipőkben óriási választék.

Gyukits, Borsalinó és Habig kalapokban, ingek, gallérok, zsebkendők és nyakkendőkben igen nagy választék.
Fanel takarók, linoleum és bőrvásznak.

Olcso, szolid, szabott árák.

Knazovitzky Bela divataruháza

hogy Grossinger Brigitta székesgyházi énekesnő fizetése 200 korónában állapították meg. — Ugyanaz javasolja, hogy Hermann Ede, Jámber Zsigmond, Medgyessy József és Weisenfeld János székesgyházi énekesek fizetésemelés iránt kérelmükkel elutasításának.

— **Verekedő szocialisták.** Ami szocialistáknak úgy látszik nem férnek a bőrkübe. Azt hiszik, hogy még most is az a világ járja, mint pár évvel ezelőtt. Akkor járta a bicscsa, a gyilok, a firkósbót — gyűlések egész tömege, plakátok sorozata, két párttitkár uszította a szerencsétlen megabályodott fehérvári elvtársakat. Ez volt a demokráta világ aranykora Fehérvárott. Dehát letörték, visszahúzódtak odukba, meghúzták magukat, mint a házörző eb, amelyeknek farkára lépnek. Az egész tevékenységük nyelvöltögetésben merült ki, de ezzel nem elégedtek meg a minapában, hanem arra a gyűlésre tette vétemedek, hogy egyik az egyházmegyei nyomdában dolgozó munkástársukat Erős Jánost megverték, mert dolgozni merészt akkor is, mikor azok a munkakerülő elvtársak sztrájkban utaztak. Csunya dolog, de jellemző a mi szocialdemokratáinkra. Különbén a rendőrség majd számon kéri az elvtársaktól, hogy ártatlan embereket hogyan merészelnek megátámadni?

— **Szüreti mulatság.** A keresztény-szocialista építőmunkások helyi csoportja október 2-án a katólikus ifjúság helyiségében (távirca-utca 6. sz.) házalapja javára szerpentín, konfetti-csata és világpostával egybekötött zártkörű szüreti mulatságot rendez. Kezdeté este 8 órákor. Belépti díj: személy-jegy 1 kor., családjegy 1 kor. 80 fillér.

— **A kolera.** Hecsegfalváról tegnapelőtt távirati jelentés érkezett, hogy ott kolera-gyanús megbetegedés történt. Lauschmann Gyula dr. főorvos a vett értesítésre a miniszterium kiküldöttének Dr. Kerekes egészségügyi felügyelőnek társaságában kiutazott Hecsegfalvára és a Duna mellékre, hogy a kolera-veszedelem terjedését megfigyelje. Ma érkezett le a bakteriológiai intézet véleménye Kovács Ferencné rácalmási asszony éthalalozásáról. Az intézet megállapította, hogy halálát ázsiai kolera okozta. A miniszteriumból ugyancsak ma jött értesítés arról, hogy a pestmegyei Dunaparton egyre terjed a kolera. Komáromban szintén megállapították a kolera-terjedését. Lauschmann Gyula főorvos a miniszteriumtól automobilt kért, hogy a kolera veszedelemben gyorsabban nyújthasson segítséget. A miniszterium visszaírt, hogy a kérelmet nem teljesítheti.

A sárkeszi kolera-jelentés nem bizonyul valósnak. Boza Katalin halálózását gyomor-fekély okozta.

Nagyperkátáról kaptuk a következő sorokat:

Közégi Pál 15 éves fiu, a koleraiban meghalt; György öccse szombat éjjel a szent-ségek felvétele után meghalt s vasárnap reggel 7 órákor egyházi temetésben részvételt. A meghalt fiuk édesanyja valószínűleg felgyógyul. A csendőrség minden Nagyperkátára vezető utat megszállva tart, a be és kimenőket szigorúan ellenőrizi s csak podgyász nélkül eresztí át a kordonon. A kolera betegedés sok kárt okoz a munkásoknak,

mert a szomszéd urodalmakból kitiltották őket. Újabb betegedés nem fordult elő.

— **Talált hulla.** A szári erdőben tegnap egy ismeretlen ember hullájára akadtak a járók. A község előjárósága értesítette a helybeli ügyészséget az esetről, hogy vizsgálja meg, nem forog-e fenn valami büntény. **Pataky Armin dr.** törvényszéki orvos kiutazott a községbe, hogy felboncolja a hullát.

— **A piacról.** Bánócky József pákozdi lakos a mai hetivásáron mérges gömböt árusított. A rendőrség a gömböt lefogalta s az árusító ellen megindította az eljárását.

Papirszalvéták, és asztali diszkártyák nagy választékban kaphatók Klökner Péter udvari könyvkereskedésében Székesfehérváron.

A csákerényi lelkész halála.

Lapunk legutóbbi számában röviden jeleztük, hogy Csépy Miklós csákerényi ref. lelkész pénteken reggel lakásán halva találták. Az első pillanatokban mindenki, még Szöke Károly kör-orvos is gyilkosságra gondolt. Ez a hír terjedt szét a városban, sőt a fővárosi lapok kiszinezve három tőrszurással garnirozva találták fel közönségüknek.

A való tényállás pedig a következő:

Csépy Miklós 31 éves lelkész, a ki 3 év óta lelkiatja a csákerényi református gyülekezetnek, még nőlen volt, a házában kivülé csak egy kis kutyája és macskája volt élő lény. Öreg takarítónője pénteken reggel bement a lelkészlakásba s legnagyobb meglepetésére a folyosó ajtaját nyitva találta. A folyosón arcára esve egy férfi holttestét látta. Először a lelkészért kiáltozott, de mivel senki sem jelentkezett, közelebb lépett a halotthoz s akkor látta, hogy a halott Csépy Miklós lelkész. Lármát csapott, az emberek előzönlötték a lelkészlakot s látták, hogy a lelkész arccal a lábtörőre esve volt, szája előtt egy fehér asztalkendő, a nyaka, arca teljesen megékéült. Az arc alatt vértócsa terült el. Kalapja össze volt szakgatva s a ruhája is tele volt porral. A község jegyzője Benkó József korán reggel Móra utazott s a körörvos Szöke Károly azt a kijelentést tette, hogy a szerencsétlen lelkészt meggyilkolták. Így ment az értesítés Móra a járásbíróshoz, a mely értesítette az állítólagos gyilkosságról a helybeli kir. ügyészséget s így jutott a hír a nagy nyilvánosság elé.

A dolog részletes ismerete igaz világításba helyezi az esetet. Csépy Miklós egész nap az egyházi adóval volt elfoglalva. Egyik-másik híve elégedetlenkedett ugyan az új gabonajárandóság miatt, egyébként azonban az egész község szerette és becsülte a lelkipásztort. 8 óra után a lelkész megvacsorázott s nyugovóra akart térni, amikor — úgy látszik — vértolulása támadhatott, ami megszedítette, úgy, hogy arca bukott. Valami véletlen folytán a kezében levő asztalkendő a szájához került s a szerencsétlen ember nem tudván magán segíteni, megfuladt. Esés közben megütötte az ajkát s ez a vér csorgott ki a lábtörőre. A nyakán szűk gallér volt, ami szintén elősegítette a vér összetörölődését. A kis kutya valószínűleg écsztgette a gazdáját, tépte a kalapját s az ugrált a ruhájára. Az orvosi

vizsgálat semmiféle külterőszak nyomát nem talála s a halál okául a megfulladás által előidé-zett szívbénulást jelzett. A lakásban minden rendben volt, az ágy még vetetlen s az asztalon ott égett még a lámpa, amelyet este gyújtott meg. A megfojtás egyébként azért sem lett volna lehetséges, mert Csépy 31 éves kor mellett oly erős, izmos ember volt, hogy két három támadójával könnyű szerrel elbánt volna. A község jólelkű lakossága szörnyű kellemedentül érezte magát a lelkészgyilkosság szörnyű vádjá alatt, mert Csákerény még azok közé a meg nem rontott községek közé tartozik, amely szépen megvonulva hegyei között, nem érezte meg az új kor erkölcsének pusztítását. S ha volt is közöttük egy-két rosszsmájú ember, aki a lelkészszel elégedetlenkedett, a gyilkosság szörnyű gondolata bizonyára távol állott valamennyitől.

Csépy Miklós mostanában akart megnöstülni s már ki is szemelte magának Székesfehérvárott egyik özvegy kávinista lelkészné leánykáját. Időközben, ez év június 18-án biztosította magát az Első Magyaránál 5000 koronára s ezt akarta menyasszonyának hozományul adni. Így a biztosítási összeg szegény édesanyjának, testvéreinek jut. Egyik testvére, egy tanító özvegye, 300 kor. nyugdíjból él gyermekeivel, a kik a jászivú elhunytban második atyjukat gyászolják.

Csépy Miklós temetése vasárnap délután folyt le Csákerény község és az egész környéknek óriási részvételével.

Női divatterem áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. hölgy közönséget mély tiszteletl erte-síteni, miszerint Nádor-utca 7. sz. alatt levő

NŐI DIVATTERMEMET

Jókai-utca 20. szám (saját házamba) hejyerzem at, ahol azt a mai kor igényeinek és kényelmének megfelelően rendeztem be.

Elvállalom az összes női ruhák — a legújabb angol és francia divat szerint, ugyszintén női bunda, valamint mindenféle női sport öltönyök (vadász, lovagló costumök stb.) legutányosabb árák mellett precíz elkészítését.

Egyben nem mulaszthatom el nagybecsü rendelőimnek a mult-ban irányomban tapasztalt jóindulatáért köszönetet mondani és tisztelettel kérem, hogy számomra azt a jövőben is fentartani méltóztassák.

Szíves megbízásait a legnagyobb készséggel várva, maradiam

szolgálatára készen

VARGA ISTVÁN

női szabó.

Cirkusz Schmidt

az ország első lovarda vállalata
ma kedden, folyó hó 28-én
tartja

Megnyitó előadását.

Jegyek előre válthatók Krausz Verona
dohánytűszdében, Nádor-utca.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.

00000537